

# NYHEDSBREV

Frivilliggruppen Silkeborg Museum

Nyhedsbrev nr 2

August 2006



## Aktiviteterne i frivilliggrupperne

### IT-gruppen

IT-gruppen har arbejdet flittigt med fornyelser og opdateringer af museets hjemmeside. Opgavens omfang har været noget større end gruppen oprindeligt forestillede sig, og man er nået ca halvvejs igennem. Der er bl a blevet lagt seks nye sider ind under punktet "Om museet" og lagt noget ind om Silkeborg områdets udvikling under punktet "Historiske temaer". Under punktet "Privat" åbnes der adgang til nogle interne sider, der kun kan åbnes ved hjælp af et kodeord. Det er oplysninger, som udenforstående ikke skal have adgang til, fx personoplysninger om frivilliggruppen (bl a mailadr) og et arkiv med Nyhedsbrevet liggende i elektronisk form. Punktet er ikke helt færdigtgjort endnu, men når det er sket, vil frivilliggruppen få oplyst kodeordet. Der er også sket ændringer under punktet "Links". Herfra er der link til hjemmesiden for Silkeborg slot, hvor det hele er nyt stof. Det er tanken, at linkene skal grupperes efter emneområder, og udbygges med bl a links til alle museer og lokalarkiver i den nye Silkeborg kommune. Et kommende emne, som er under forberedelse, men endnu ikke er sat i gang, handler om pramfarten på Gudenåen. IT-gruppen vil også gerne have lavet en levende og dynamisk side med indlæg og billeder leveret bl a af frivilliggruppen, så man opfordrer alle til at bidrage til denne side.

### Informationsgruppen

Der er altid noget i gære i Informationsgruppen – bedst som man måske tror den ene opgave færdiggjort, dukker den næste frem med planlægning, deadline og kontakter og arbejde med skriverier og lay out og fotoredigering og foldning af foldere eller udbringning o.m.a.. Det er Nyhedsbrevet, der mest er i focus, for det er dér, informationerne om, hvad der forgår i og omkring museet og i de frivillige grupper skal for-

midles. Det første Nyhedsbrev fik positive tilbagemeldinger, og det er da en ansporing til at gøre det godt hver gang.

Allerede i begyndelsen af juni blev der lavet en farverig folder om de 3 større aktiviteter på museet. Alle frivillige med mail fik en forespørgsel, om de ville hjælpe med at folde den og bringe den ud på campingpladser, turistbureauer o.lign.. Der kom 3 til "store foldedag", men på det tidspunkt var der endnu frivillige kustoder, som også tog en stak. Siden er der genoptrykt og foldet flere. Nu har vi taget på det!

Christian F. har fundet et klart og godt sort/hvidt stik af en glassælger, som kunne være fra Renæssancetiden. Stikket bliver nu farvelagt som plakat med tekst (Christian) af en frivillig Bente Grue – klar til opsætning i august.

## Renæssanceglas

Silkeborg  
Museum

26. og 27. august 06  
kl. 10 - 17

Udgravning  
af Anders  
Glarmesters  
værksted

Glaspustere  
fra Tjekkiæt

Glasbemaling

Blyindfatning  
af ruder

Salg af  
renæssance-  
glaskopier

Drik af  
renæssanceglas

Aktiviteter for børn

Entree: Børn og unge under 18 år gratis - voksne 45 kr.



Museet har investeret i en laserprinter, som gør det muligt at trykke de ting, Informationsgruppen frembringer, på en ganske god måde.

Midt i juli fik Mette Bundgaard hjælp til at trykke, folde og pakke Hugin og Munin Bladet, som straks sendes ud til medlemmerne.

Gruppen skal fremover trykke og hæfte Hugin og Munin pas. Hidtil har Mette kunnet købe dem på Nationalmuseet, men det er slut nu. Ligeledes skal der trykkes tilmeldingskort til Hugin og Munin Klubben samt informationsmateriale, der skal sendes ud til skolerne sidst i august.

Mette laver en informerende tekst om familieaktiviteterne på en A4 side til uddeling på Jernaldermarkedet den 6. august.

Informationsgruppens medlemmer har hver især "adopteret" et par af de øvrige frivillig-grupper, som bliver kontaktet før næste Nyhedsbrev skal laves med henblik at holde os alle orienteret om, hvad der sker..

Der er kontakter i gang med IT-gruppen – skal Nyhedsbrevet eventuelt ind på Museets Hjemmeside, og kan vi sammen med Skoletjenesten udvikle flere ting til brug i skolernes undervisning?

Der skulle også fremover kunne være basis for et samarbejde med Formidlingsgruppen vedr. fremstilling af materiale med information om de aktiviteter, der her lægges til rette.

Museet har sammen med Informationsgruppen fremstillet 5 gæstekort til hver frivillig. De kan hentes hos kustoden.

### **Formidlingsgruppen**

Formidlingsgruppen påregner at skulle deltage i Renæssancetidens ruder og drikkeglas udstilling med 2 mand om formiddagen og 2 om eftermiddagen både de 26. og 27. august 2006.

Om der skal ske rundvisning ude i Glarbo og Stenhule, hvor glasset er blevet fundet, er endnu ikke afgjort.

Gruppens medlemmer er blevet bedt om at meddele, om de kan, og på hvilket tidspunkt det passer dem.

### **Praktisk gruppe**

Fra den praktiske gruppe oplyser koordinatoren Ib Sørensen, at gruppens medlemmer har været godt i gang med at løse forskellige praktiske opgaver. Der er blevet gjort rent i arbejderboligen i det gamle hus, som museet ejer på Chr XII's vej. Der er flyttet nogle sten, og havemøblerne i caféhaven er rensat og olieret. Også Knud's skurvogn har været under behandling. Gulvet og taget er blevet repareret og istandsat, den er blevet malet, og der er sat zinkkanter rundt om taget.

### **Metaldetektorgruppen**

Der har været møde med Chr. Fischer på Museet den 10. maj kl. 19,30. Her blev deltagerne orienteret om metaldetektoren, og dens brug, herunder hvad der var tilladt. Nyt møde Stokholmsvej den 29. maj kl. 19,00. Her skulle den praktiske del gennemgås, d.v.s. at deltagerne skulle prøve detektoren i praksis. Fremtiden ser lidt problematisk ud da der stadig kun er 3 1/2 detektor til rådighed.

### **Serviceringsgruppen**

Gruppen har deltaget i flere aftenarrangementer.

Den har planlagt at deltage i Jernaldermarked d. 6. august, Renæssancetidens glas d. 26-27 august, Islandske heste-dag, samt diverse aftenarrangementer

Opbakningen har været god, men gruppen vil meget gerne høre fra frivillige, der kunne tænke sig at stå på en reserve-liste, i tilfælde af at en eller flere af gruppens medlemmer må melde fra, det kan være p.gr. af rund fødselsdag, børnebørn, ferie eller lign.

Birthe Froberg tel. 86 87 50 65 tager meget gerne imod navne på interesserede.

### **Udgravningsgruppen**

Hidtil er der ikke sket noget. Der er indkaldt til møde den 7. august kl. 9.00. Her vil Jan Kock fra Moesgaard Museum, som har bistået med udgravningen, være tilstede og give en instruktion om, hvorledes opgaven med udgravningen af Anders Glarmesters værksted gribes an.

## Bestyrelsen

Bestyrelsen er blevet kontaktet for at sige lidt om, hvad der er på tapetet for tiden. Steffen Lange fortalte, at der er løbende opfølgning på kommende udstillinger, og så henviste han til de nye fund, der er gravet ud under Silkeborg Slots ruinrester og i det hele taget planerne for yderligere undersøgelser i søen ud for Slotsholmen – omtalt i Midtjyllands Avis 29. juni i år.

Det nye fund -de 3 egetræsstolper fra slottet kan dateres til forsommeren (!) 1385, og der indledes nu en række faser med henblik på at afdække Silkeborg historie/dåbsattest - med udgravninger, dykkerundersøgelser i Silkeborg Langsø, digitalisering og oversættelse af lensregnskaber, renovering af Slots- holms-området, udgravning af glarmesterværksted i museets have fra slotstiden, og en ”genopførelse” af en del af slottet som laserlysshow på slotsholmen som led i årets juleudsmykning.

Der skal penge til, og der stilles foreløbig midler til rådighed af byrådet og af Jyske Bank. Andre samarbejdspartnere er Kulturarvs-styrelsen, som skal godkende renoveringsplanerne, samt Silkeborg Skovdistrikt, som ejer arealerne, og Moesgård Museum som leder udgravningerne og dykkerarbejdet i samarbejde med Silkeborg Museum.

## De kommende arrangementer

### Jernaldermarkedet den 6.august kl. 10-17

På markedet møder man jernalderens håndværkere. Det er smeden, pottemageren, spinnersken, væversken, kurvefletteren brynjemageren og skjoldmageren, der viser, hvordan man arbejdede i jernalderen.

Man kan prøve at smede en kniv, sy en skindpung, dekorere et skjold, forme en lerkop, væve et bånd m.m..

Der er bueskydning, også for børn.

Man kan smage den type grød Tollundmanden spiste for mere en 2000 år siden.

Der er geder, som gerne vil snakkes med og islænderheste, der gerne må rides på.



### Renæssancetidens ruder og glas den 26 -27 august

I museets have udgraves slotsglarmester Anders Glarmesters værksted.

Værkstedet, som museet stødte på i 1989, er nu frilagt for de bygninger, der lå ovenpå, og kan udgraves i større målestok.

Det vil sandsynligvis vise sig at være det bedst bevarede glarmesterværksted fra Renæssancetiden.

Der er allerede fundet betydelige bygningsrester ved en mindre prøveudgravning, bl.a. glas og bly fra vinduesfremstilling og en ovn, der muligvis har været anvendt til fastbrænding af rudedemaling. Ligeledes er der fundet et unikt sprængjern, som er glarmester-diamantens forgænger.

Lerkar og måltidsrester viser, at Anders Glarmester, der var ansat ved det kongelige slot i Silkeborg, har boet med sin familie på stedet. Udgravningen foretages af Silkeborg Museum i samarbejde med glasforskeren lektor Jan Kock, Århus Universitet.

Udgraverne fortæller gerne om, hvad de har fundet, og der arrangeres udflugter til det nærliggende, nu nedrevne Silkeborg Slot.

Med hjælp fra bl.a. Leif Vange, Lønstrup, etableres en interimistisk glashytte i museets have. Petr Novotny fra Noby Bor, Tjekkiet, og et par af hans medarbejdere, som har rutine i at fremstille kopier af glas fra Middelalderen og Renæssancen, vil komme og arbejde hele weekenden.

Ligeledes kommer en nyuddannet glarmester fra firmaet Gjerulff fra Silkeborg og viser, hvordan man arbejder med blyndfatning af ruder.

Lampeblæser Leif Kondrup fra Skanderborg er også blandt de deltagende.

Endelig vil Anla Glas vise noget om emaljering af glas.

Der vil være salg af relevante glasvarer, og der vil blive lagt vægt på, at det er et socialt arrangement for såvel publikum som deltagere.

Museet rummer i forvejen en af de største renæssanceglas-samlinger fundet ved udgravning af de kongelige glashytter, der var anlagt i Silkeborg-skovene – især omkring Glarbo (glasgårdene).



Udgravningerne forgik i 1960'erne ved Peter Riismøller, Ålborg Historiske Museum.

Museets café serverer vin i kopier af renæssancetidens pasgls, så man kan drikke "til pas" eller snyde hinanden ved at "lurpasse".

Børneklubben Hugin og Munin arrangerer glasmaleri, hvor de yngste har mulighed for at prøve kræfter med denne kunst. Unge under 18 år har gratis adgang.

### **Islænderhestedagen - søndag den 24. september**

Dette arrangement tilrettelægges helt og holdent af en forening af islænderheste-ejere.

Museet lægger areal til, og der vil være salg i caféen.

Muligvis ved vi mere om programmet, når næste Nyhedsbrev går i trykken.

### **Møde i koordinatorgruppen**



Den 30. maj kl.10 var der møde mellem museets repræsentanter: Christian Fisher, Ulla Eriksen og Chistine Hanselmann og kordinatorerne: Preben Strange, Birthe Froberg, Hanne Mygind og Holger Kærgaard (substitutter for Peraktisk gruppe og Kethy Carlsen var mødt..

Christian redegjorde for mødets anledning, som var hjælper-behovet i forbindelse med de 3 større arrangementer henover sommeren: Jernaldermarkedet, Renæssanceglas og Islænderhestedag.

Alle grupper kan blive impliceret. Forberedelserne indebærer bl.a. fremstilling af foldere til hvert arrangement om, hvad der foregår hvornår på dagen, så publikum kan holde sig orienteret om tider, aktiviteter og priser på evt. materialeforbrug i børneværkstederne.

Der skal rejses telte og boder og laves indhegninger og graves ud i et hjørne af museets have, hvor Anders Glarmesters værksted engang har ligget, og der skal gøres klar til børneaktiviteter o.m.a..

Der kommer tjekkiske glaspustere til renæssancemarkedet, og muligvis kommer Formidlingsgruppen på arbejde m.h.t. fortællinger om glasmageriet i og omkring Silkeborg – samt rundvisninger på museet en gang imellem. Der vil blive holdt møde med de respektive grupper om præcisering og fordeling af opgaver. Koordinatorerne indkalder sammen med museet.

### **Skattejægerne.**

Alle børn elsker at lege skattejæger, og den "leg" er vi mange, som vi endnu ikke er vokset fra, trods betydelig afstand fra barndommen,. Det var derfor med spænding, jeg mødte op til



detektorgruppens prøvesøgning i praksis ved Gødvad udgravningen den 29. maj. Vi samledes en halv snes stykker ved Knud's skurvogn, hvor Chr fortalte om, hvor og hvordan man søger, og hvad man gør, når detektoren bipper. Museet har to detektorer, og derudover havde et par af gruppens medlemmer medbragt egen detektor. En detektor kan indstilles til at reagere på alt metal eller kun ædelmetaller. Selv om vi naturligvis alle håbede på at finde guld eller sølv, indstillede vi dog detektorerne til at reagere på alt metal. Der kunne jo også findes spændende ting af andet end ædelmetal. Straks Chr havde sagt, at vi godt kunne starte, skyndte vi os over på den anviste mark og gik i gang.

Dan var den første, som fik et bip, og det var tydeligt at se, at der stod "guldhorn" i hans ene øje og "flere" i det andet. Hurtigt var han om-



givet af en flok nysgerrige, som spændt fulgte opgravningen af den genstand, som satte "bip-periet" i gang. Endelig kom tingesten frem, men der sås ingen lynende glimt af guld, blot en rusten, knivformet genstand.

Adrenaliniveauet i blodet faldt en anelse, men kunne det måske være resterne af en rusten ragekniv, som var efterladt af en vikingeforfader? Chr vendte og drejede og vurdere genstanden skarpt iagttaget af flokkens nysgerrige og videbegærlige øjne. Fundstedet blev markeret med en hvid plastik teske, og Chr fastslog fundstedets nøjagtige position med en håndholdt GPS-modtager. Så gik jagten videre ud over marken og detektorerne gik på skift, så alle kunne prøve detektor (- og lykken). Hver gang der lød et bip, gik der et sus af forventning gennem kroppen, og der blev gjort mange "interessante" fund. I flæng kan nævnes: ølkapsler, en gammel mønt, en tom Coladåse, håndsmedede søm, metalstumper fra landbrugsmaskiner. Desværre var der denne gang ingen fund af sølv og guld fra fortiden. Det nærmeste vi kom på ædelmetal var rester af en gammel madpakke i søvpapir, men kyndige øjne fastslog, at den stammede fra den nærmere fortid. Men uanset aftenens resultat dæmpede det ikke lysten til at gå ud med detektoren igen, og jeg kan sagtens sætte mig ind, hvordan guldgravene havde det, når der gik guldjagt i blodet.



*Jørn Froberg.*

### Nyhedsbrev- Papir eller elektronisk ?

Informationsgruppen har drøftet om Nyhedsbrevet også i fremtiden skal udsendes i papirform til frivilliggruppen. Alternativt kunne vi udsende Nyhedsbrevet i elektronisk form til de, som lige så gerne vil modtage det via mail. Tanken var at sende Nyhedsbrevet som en vedhæftet fil i PDF format. Det betyder, at alle, som har et Adobe Acrobat Reader program på deres PC, kan se Nyhedsbrevet på skærmen fuldstændig magen til papirudgaven og evt selv printe det ud. Fordelen ved at bruge en PDF fil er, at uanset hvilken PC, hvilke programmer og hvilken printer man har, så bliver Nyhedsbrevet vist/printet fuldstændig som papirversionen. Læseprogrammet Acrobat Reader er installeret på langt de fleste PC'er, og hvis man ikke har det, kan det installeres gratis via internettet. Ved at udsende Nyhedsbrevet elektronisk kan vi spare omkostninger til porto og printning. For at give en "smagsprøve" på et elektronisk Nyhedsbrev vil vi udsende det til alle frivillige med en mailadresse, og så bede om tilbagemelding på, om man for fremtiden vil være tilfreds med at modtage Nyhedsbrevet elektronisk. (Nyhedsbrevene vil også blive tilgængelige via museets hjemmeside, se omtale heraf under interviewet med IT-gruppen).

## DREWSSEN MONTREN

I Drewsens Stue på museet er en fin lille montre med flere genstande fra Michael Drewsen. Selv om montren bestemt er overskuelig og genstandene til at tælle, så kan man godt overse både det ene og det andet. Hvad med følgende tre genstande:

**Den kongelige fortjenstmedalje** i guld fra 1845.



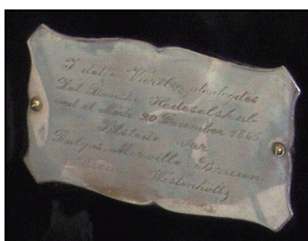
Konge Christian VIII havde lige genindstiftet fortjenstmedaljen i guld, og Michael Drewsen var den første, som fik æresbevisningen som påskønnelse for grundlæggelsen af Silkeborg Papirfabrik. Selve overrækkelsen fandt naturligvis sted den 15. oktober 1845 – på Michael Drewsens fødselsdag. Michael Drewsen havde en udpræget lyst til at bruge sin fødselsdag til markante begivenheder.



**En tørv fra Vejlbø Mose.** Denne velformede sorte genstand er det eneste fysiske vidnesbryd, vi har fra Silkeborg Papirfabriks store tørveproduktion i 1850'erne. Michael Drewsen udvalgte en franskudviklet tørvefremstillingsmetode, så selve tørvten ligner ikke de traditionelle danske tørv. Vejlbø Mose ligger der fortsat, og enkelte spor af tørveeventyret kan endnu skimtes.



**Plade for Hedeselskabets etablering i 1865.** Hotel Silkeborg



lagde lokale til Hedeselskabets første møde den 20. december 1865. Eftertiden ønskede at markere denne begivenhed med en lille plade, som blev ophængt i lokalet på hotellet. Hotel Silkeborg er for længst nedrevet, og den lille plade overgik til byens museum. Historier har det med at forandres over tid. Det Danske Hedeselskab vandt sig glørværdigt ry som hedens opdyrker. Dette ry blev etableret, da Danmark var fokuseret på parolen "hvad ud ad tabes, ind ad vindes". På et tidspunkt blev Hedeselskabets opdyrkning af alle afkroge af Danmark bare for meget. Hedeselskabet har ændret kurs og går nu den anden vej med naturgenopretning. Hedeselskabets historiske ry står ikke længere så klart i danskernes bevidsthed. Men det har haft sin centrale plads i vor historie – og det begyndte i et lokale i Silkeborg med Drewsen som medstifter. Og på museet kan man endnu se mindepladen.

Keld Dalsgaard Larsen

## Bag om personen

Vi frivillige møder museets medarbejdere i deres arbejdsmæssige sammenhæng, men for at vi kan få et bredere kendskab til medarbejderne, har vi i Informationsgruppen en plan om at lave en serie interviews, hvor vi kommer lidt tættere på personerne. Da Christine Hanselmann er museets repræsentant i Informationsgruppen, har vi valgt at lave det første interview med hende. Så håber vi, at de øvrige medarbejdere vil lukke lidt op for privatlivet ved kommende interviews.

Interviewet med Christine er lavet i en pause, hvor hendes nyanskaffede kattekilling ”med turbo”, tog sig en lille lur. Killingen, om hvem man ved, at moderen er en Maine Coon skov-



kat, medens faderen er ukendt, er 12 uger gammel. Christine er vild med katte, og har i forvejen 2 katte på 9-10 år, en sribet gårdkat og en British Shorthaire.

Christine bor i Laven i et hus fra 1870, som ikke ligger længere fra stationen, end at hun kan nå toget til Silkeborg, når hun hører højttaleren ved perronen ”gå ikke over sporet—”.

Christine stammer fra Nordsjælland fra byen Virum, der ligger nær Furesøen. Silkeborg kom ind i billedet på grund af hendes interesse for skiløb. Hun havde nogle skivenner fra Silkeborg, som hun flyttede over til, og fik et job i rejsebureauet Dan Ski. Som led i det job arbejdede

hun bl a som skiinstruktør i Italien. Interessen og talentet for skisporten har betydet, at Christine har deltaget i DM i langrend med en placering blandt den fem bedste, og har deltaget på det danske hold i ”Lowlandes Cup”, der populært kaldes de flade landes VM. Skiinteressen førte også til flytning til Sverige, hvor hun mødte Daniel, som hun nu er gift med. Han er dog ikke svensker men schweitzer.

Hun savnede imidlertid Silkeborg og flyttede tilbage hertil. Da hun var arbejdsledig ved tilbagekomsten, skulle hun i jobtilbud, og tog derfor ind på Silkeborg Museum for at høre, om der var nogen muligheder her. Det førte til 7 mdr’s arbejde i skoletjenesten. Jobtilbuddet blev afløst af flere midlertidige job, og er til sidst endt i en fast ansættelse. Arbejdsfunktionen kan gå under det, man kalder ”blækspruttejob”, dvs mange forskellige større og mindre funktioner. Det er bl a skoletjenesten, kirkegårdsregistrering, museumsforeningen og frivilliggrupperne.

Kajaksport har også Christines interesse. Hun startede med at ro kajak i Skovshoved kajakklub og roede på Øresund. Hun roede også senere i Silkeborg, men blev på et tidspunkt nødt til at holde op på grund af rygsmerter. Heldigvis er det gået i orden igen, og hun har nu anskaffet sin egen kajak, som hun kan bære fra huset i Laven ned til søen. Ud over kajak motioneres der lidt på mountain bike.

En anden interesse med mere ro er blomsterdyrkning i haven og i krukker, men ikke noget med køkkenhave.

Det kniber lidt med at have tålmodighed til



litteratur, så læsning er mest i ferier af bøger med biografier og fagligt indhold.

Der er brugt meget energi på arbejde i lokal-samfundet, først i Linå og senere i Laven. Hun har været medlem af Lokalsrådet i otte år, men er gået ud af dette arbejde nu. Hun har bl a været

med i Landsbyfornyelsesprojektet i Linå, og hun har været på barrikaderne, når søbeskyttelseslinier og skovbeskyttelseslinier er blevet truet i forbindelse med ”Hotel Juulsø projektet” ved Himmelbjerget og ”Pent house projektet” ved stationen i Laven.

**Bestyrelsens mødeindkaldelser til koordinatormøder  
med henblik på erfaringsudveksling  
(alle koordinators bedes komme med opsamlede  
erfaringer, idéer mv fra grupperne):**

- |          |   |
|----------|---|
| 1. møde: | onsdag den 13 september 2006, kl 16 -18 |
| 2. møde  | tirsdag den 16. januar 2006, kl 19 - 21 |
| 3. møde: | tirsdag den 17. april 2007, kl 16 - 18  |

**Evalueringsmøde for alle frivillige  
med middag på museet  
tirsdag den 7. november 2006, kl 18 - 21**

### Jørgen Zettner – Møller in Memoriam.

Lørdag d. 24. juni var Cafeen på Museet ramme om en koncert til minde om afdøde Jørgen Zettner – Møller.

Som Christian Fischer sagde i sin introduktion: ”Jørgen ville have kvalitetsjazz – og det skulle være gratis” Og det fik han.

Familien og alle vi andre fik en forrygende koncert hvor pianisten Kasper Villaume viste et formidabelt talent, men også hvor nogle meget fortættede sekvenser gav os et mere eller mindre verbalt samspil mellem Ed Thigpen og Jesper Bodilsen. Talende trommer og bas! Og ind imellem nogle forbindende akkorder på flyglet.

Det tjener Ed Thigpen til ære at tilhørerne ikke var helt klar over hvem der ledede trio.



Man kunne måske indvende at koncerten ikke indeholdt nogle af Jørgens mærkesager, men hvis trio havde spillet ”Georgia on My Mind” ville vi have fået en klump i halsen.

I stedet gik vi fra Museet i en let, næsten opløftet, stemning. - Helt i Jørgens ånd.